

TÖRTÉNELMI IGAZSÁGTÉTEL!

- Felhívás a magyar társadalomhoz -

30 éve, 1958. június 16-án végezték ki Nagy Imrét, az 1956.

október 23-án kirobbant magyar forradalom miniszterelnökét, két társával, Maléter Pál honvédelmi miniszterrel és Gimes Miklós újságíróval együtt. A per egy másik vádlottját, Szilágyi Józsefet titokban már korábban felakasztották, Losonczy Géza államminisztert pedig, a másodrendűnek szánt vádlottat még a bírósági komédia megkezdése előtt, a börtönben pusztították el 1957 decemberében.

Három évtizede rejtegeti a rákoskereszturi köztemető eldugott 301-es parcellájának bozótrengetege az 1956. november 4-én kezdődött restauráció sokszáz áldozatát. Hozzátartozóik előtt még azt is eltitkolják, hogy ővéik a rabtemető melyik zugában fekszenek.

A forradalom leverését követő megtorlás példa nélkül áll a magyar történelemben a korábbi forradalmak után a Habsburgok, Haynau és Horthy rendszere együttesen sem hurcolt meg, ítélte el, végzett ki és kényszerített számizetésbe annyi embert, mint az 1956. november 4-én létrejött hatalom. A rendszer első embere uralomra jutása után egy két-tel ország-világ előtt még azt ígérte: az eseményekben való részvételért senki nem vonható felelősségre. Ideje, hogy szembesítsük ezt az ígéretet a 301-es parcella valóságával.

A politikai vezetés mindaddig semmit nem akart megtérni, ami a forradalomra emlékeztet, holott erre épültek az elmúlt időszak eredményei: a konszolidáció életszínvonal-politikája és viszonylagos liberalizmusa, valamint a 68-as reform vívmányai. A forradalommal, történelmünk e legnagyobb nemzetközi kisugárzása, egész generációk sorsát meghatározó eseményével kapcsolatban a hivatalos politika fő módszere mindaddig a hallgatás és a feledtetés volt, melyet időről időre a tudatos rágalomok és hazugságok tarkítottak.

Eljött az ideje annak, hogy a magyar társadalom követelje a megtorlás áldozatainak - halottaknak és élőknek - teljes erkölcsi, politikai és jogi rehabilitációját. Ez előfeltétele minden megújulásnak, szellemi és politikai megtisztulásnak. És a mártírok emlékével együtt a forradalom emlékét is meg kell tisztítani a rászórt mocsoktól.

De a tisztázás és a jóvátétel hiánya és szükségége jóval hosszabb időszakot érint. Viták és találgatások folynak a Rajk-per háttéréről, miközben e nemzetközileg is fogalomná vált konstrukciós per iratait, jegyzőkönyveit - ha ugyan meg nem semmisítették őket - ma is két lakat alatt őrzik. És mindmáig sűrű homály fedi a Rajk-ügy előtti és utáni konstrukciós pereket is. Így, csak a legfontosabbakat említve:

- Demény Pál és Weisshaus Aladár bebörtönzését,
- a Magyar Közösség és az un. kisgazdapárti összeesküvők pereit,
- az FM-pert, melyben a mezőgazdaság szakembereit ítelték el,
- a Mindszenty-pert és a Grósz-pert,
- a MAORT-pert és a Standard-pert,
- a szociáldemokrata jobb- és balszárny pereit.

Mind ezekben javarészt ártatlan embereket ítelték el, országos rágalomhadjárat közepette. Ha később - zárt ajtók mögött - egyes esetekben történt is jogi rehabilitáció, az 1945 utáni magyar demokráciát megalapozó, ártatlanul bebörtönzött kisgazdapárti, parasztpárti, polgári, szociáldemokrata, keresztény politikusok százaival, a hazug szabetálás vádak alapján elítélt szakemberek ezrei még nem részesültek politikai és erkölcsi jóvátételben. És még a minimális jogi rehabilitációja is elmaradt azoknak a tiszteknek, akiket mint "osztályellenséget", mint "klerikális reakciókat", mint "titoistákat", mint mondvacsinált gazdasági bűnözőket ítélet nélkül internáltak, kitelepítettek vagy kényszermunkára hurcoltak a recski bányába, a Hortobágyra és más táborokba.

Ezeket a népellenes bűnöket hivatalos formában még mindig nem ismerték el és nem ítelték el, amint hogy a kitervelők és a végrehajtók komoly felelősségre vonása sem történt meg sem 56 előtt, sem azóta. A bűnösök túlnyomó többsége tovább élvezte a hatalom bizalmát, sokan közülük fontos szerephez jutottak az 56 utáni időszakban, különösen a tömegkommunikációban és a kulturális vezetésben.

A multtal való becsületes szembenézés, a történelmi igazságtétel az egész nemzettel szembeni erkölcsi tartozása a megújulást hirdető párt- és államvezetésnek. A párttagság ama részét pedig, mely lelke mélyén soha nem értett egyet a jogtipró erőszakkal és a véres megtorlással, súlyos lelkiismereti teherrel szabadítaná meg az igazságtalanságok lehető jóvátételére.

Mint hogy azonban etekintetben három évtized alatt nem történt előrehaladás, alulirottak - az 1956 utáni kivégzettek hozzátartozói és egykori politikai elítéltek - szükségesnek látják, hogy kezdeményezően lépjenek fel. Ezért elhatározták a

TÖRTÉNELMI IGAZSÁGTÉTEL BIZOTTSÁGA megalakítását.

A Bizottság szükségesnek tartja a volt politikai elítéltek és üldözöttek teljes jogi rehabilitálását, vagyis a büntetett előlethez fűződő valamennyi joghátrány törvényes eltörlését. Meg kell szüntetni

- a nyugdíjmegállapításnál fennálló hátrányos helyzetüket,
- az állások betöltésénél alkalmazott diszkriminatív /titkos és nem titkos/ intézkedéseket, pl. a "feddhetetlenséget".

- az utlevél-törvénynek a büntetett előéletből következő kizáró jogszabályait.

Szükségesnek tartjuk a politikai elítéltek és egykori internáltak teljes politikai és erkölcsi rehabilitációját. Fel kell hagyni rendőri zaklatásukkal, köznapí életvitelüket, társadalmi elhelyezkedésüket ellenőrző és akadályozó gyakorlattal.

Alapvetően fontosnak tartjuk az 1945-tel kezdődő egész történelmi korszak, a forradalom és az azt követő megtorlás tárgyilagos, sokoldalú, a ma még zárolt dokumentumokon és visszaemlékezéseken is alapuló történelmi feldolgozását is. Bizalommal fordulunk a történettudomány művelőihöz, a pedagógusokhoz, a helytörténészekhez és a rokon szaktudományok művelőihöz. Követeljük velünk együtt a bürokratikus tilalmak megszüntetését, különösképpen az 56-os forradalom és a megtorlás dokumentumainak közzétételét és az ezekkel foglalkozó külföldi kiadványok itthoni szabad forgalmazását. A Bizottság maga is feladatának tekinti a tények feltárását és közzétételét. Ezért felkéri mindazokat, akiknek közérdekű személyes emlékei vagy dokumentumai vannak e korról, hogy bocsássa azokat rendelkezésére.

Tudatában vagyunk annak, hogy a történelmi igazságtétel ma még súlyos akadályokba ütközik és szívós küzdelmet kíván. Ezért csatlakozásra szólítjuk mindazokat, akik egyetértenek felhívásunkkal, és készek jogi, kegyeleti, történelmi vagy más területen előmozdítani vállalt feladatunk elvégzését.

A magyar társadalomhoz fordulunk: követelje velünk együtt a kivégzettek méltó eltemetését és egy nemzeti emlékmű felállítását, mely megőrükiti a sztálinista önkény, a vele szemben vívott szabadságharc és a megtorlás áldozatainak emlékét.

Tisztelettel üdvözöljük a magyar emigráció kezdeményezését, hogy a párizsi Père Lachaise temetőben jelképes emléket állítsanak Nagy Imre és társai mártirhalálának 30. évfordulóján.

Felhívunk mindenkit, hogy ezen az évfordulón - 1988. június 16-án - emlékezzen harcokban elesett, halálba hajszolt és kivégzett honfitársainkra. Aki teheti, ezen a napon helyezzen el virágot a rákoskeresztúri temető 301-es parcellájában nyugvó mártirjaink jel-telen sírján.

Budapest, 1988. június 5.

A TÖRTÉNELMI IGASZÁGTÉTEL BIZOTTSÁGA